

Dainuojanti revoliucija RATE

Baltijos kelias, nepriklausomybės atkūrimas ir kitos istorijos. Paskutinė RATO pamokėlė vyko kovo 11 dieną, todėl ją skyrėme Lietuvos nepriklausomybės atkūrimui.

Šiais metais iš vaikų išgirdau susidomėjimą Lietuvos praeitimi, klausimų apie tai, kodėl Lietuva taip mažai žinoma jų gyvenamojoje aplinkoje, refleksijų apie tai, kad jų tėvai dar atsimena laikus, kai Lietuvoje važinėjo tankai. Pagalvojau, kad ši diena bus gera proga pakalbėti apie sudėtingą Lietuvos praeitį, atsakyti į vaikams kylančius klausimus sutinkamai su jų amžiumi ir pasaulio suvokimu.

Išdidinau Stalino ir Hitlerio portretus, pamoviau juos ant pagaliukų ir taip atgaivinau didžiausius dvidešimtojo amžiaus demonus. Jie kalbėjo piktai, choleriškai, kaip dera išgamoms. Jie sudarinėjo blogio sandėrį, dalinosi Rytų Europos šalis ir pasirašė slaptą sutartį, tačiau vienas kitam už nugaros kūrė grobikiškus ir išdavikiškus planus vienas kitą nugalėti ir pavergti. Po to įvyko karas, kuriame dalyvavo visas pasaulis, jungtinėms pajėgoms sumušus Hitlerį, Stalinas, deja, taip ir liko nenubaustas ir nepažabotas siautėti Lietuvoje, kur prasidėjo komunistinė epocha. Lietuvos nebeliko žemėlapyje, ją prarijo Sovietų Sąjunga, lietuvių tauta tarsi užmigo, kaip pasakose užmiega nuodų išgėrusios princesės.

Praėjo 50 metų ir profesorius Vytautas Landsbergis sušuko: Lietuviai, gana miegoti, budinkimės, kelkimės, parodykite sovietams ir visam pasauliui, kad nebenorime būti nematomi, nebenorime būti Sovietų Sąjungos vergai, norime būti laisvi, turėti savo Valstybę, kalbą, vėliavą... Pasiklausėme įspūdingos ir jaudinančios Vytauto Kernagio dainos B. Brazdžionio žodžiais:

Šaukiu aš tautą

Šaukiu lietuvių burtis prie lietuvių
ir gyvą širdį prie gyvos širdies,
kad tamsiame vidurnakty nežuovę
pakiltų rytmečiui gyventi ir žydėti.

Iš sutemų, iš prieblandų išseikit,
uždekit naują ugnį širdyse,
vergams palikit vargo naktį klaikią! -
šaukiu aš, jūsų protėvių dvasia.

Besiklausydami ėmėme vartyti 1989 rugpjūčio 23 d. Baltijos kelio, protesto prieš Ribentropo Molotovo pakto akcijos, vaizdus, žiūrėti, kaip lietuviai būrėsi prie lietuvių, kaip Lietuvos, Latvijos ir Estijos žmonės nutarė parodyti pasauliui, kad jos pabudo ir keliasi, nebenori daugiau būti okupuotos, nori būti nepriklausomos. Pažiūrėjome ir filmuotos medžiagos, už ją nuoširdžiai dėkoju laikinajai Lietuvos Respublikos reikalų patikėtinei Virginijai Umbrasienei. Paklausėme ir Eglės Kernagyčės, kuri tuomet buvo tokio amžiaus kaip RATO lankytojai, prisiminimų. O tada patys stojome į savo Baltijos kelią ir iš visų jėgų šaukėme „Lietuva bus laisva“. Tuomet stebėjome 1990 m. kovo 11 d. Nepriklausomybės akto paskelbimo kadrus ir toliau skandavome „Lietuva jau laisva“.

O kadangi tokia didelė Baltijos kelio dalis – plevėsuojančios trispalvės, aptarėme, ką reiškia visos vėliavos spalvos, išmokome dainuoti populiarios dainos „Vėliavos spalvos“ priedainį. O tada dar sykį susiėmėme už rankų, jas išskėlėme aukštyn ir uždainavome: „Geltona spalva tai saulė...“ Dainavome taip, kad niekuomet joks sovietas ar kitoks agresorius neateitų tos saulės užtemdyti.